

การพัฒนาแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกัน
เรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและ
ความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
The Development of a Learning Model Using Case-Based Learning
Combined with Group Investigation Techniques to Enhance Critical
Thinking and Legal Literacy Among High School Students

นันทพร รอดผล (Nanthaporn Rodphol)*

ชลธิดา ดวงงามยิ่ง (Chontida Doungngamyng)**

ธิดาพร เทวัญประทานพร (Tidaporn Tawanpatanporn)**

ศรัณย์ ขนอม (Sarun Ka-norm)***

มาเรียม นิลพันธุ์ (Mariem Nilapun)****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) ศึกษาประสิทธิผลของแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2.1) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบการเรียนรู้ GI 2.2) ประเมินความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ที่เรียนวิชา ส 30223 กฎหมายในชีวิตประจำวัน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 35 คน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI คู่มือการใช้แบบการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบวัดความฉลาดรู้ทางกฎหมาย ผลการวิจัย พบว่า 1) แบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1.1) หลักการ 1.2) วัตถุประสงค์ 1.3) กระบวนการจัดการเรียนรู้มี 4 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษา ทำความเข้าใจ ปัญหาหรือสถานการณ์ (Exploration : E) ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ วิจัยและร่วมกันอภิปรายปัญหาหรือสถานการณ์ (Discussion : D) ขั้นตอนที่ 3 เลือกและสร้างยุทธวิธีการ

* อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร

** ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำนครราชสีมา

*** อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

แก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ (Selection : S) ขั้นที่ 4 ประเมินผล ผลลัพธ์และนำผลลัพธ์ไปใช้ (Evaluation : E) 1.4) การวัดและการประเมินผล และ5) ปัจจัยความสำเร็จ 2) ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้ 2.1) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน 36.09 (S.D.=2.68) โดยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2.2) ค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้ทางกฎหมายหลังเรียนมีค่า ($\bar{X}$ =34.69, S.D. 4.99) ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI, การคิดอย่างมี
วิจารณญาณ, ความฉลาดรู้ทางกฎหมาย

Abstract

This research aims were to 1) develop a learning model using case studies as a basis combined with the Group Investigation (GI) technique to enhance high school students' critical thinking skills and legal literacy. 2) study the effectiveness of the learning model using case studies as a basis combined with the GI technique to promote high school students' critical thinking skills and legal literacy. 2.1) compare the critical thinking abilities before and after learning through the GI model. 2.2) assess the legal literacy of students who learn through this learning model. The sample group for the research consists of 35 students from the 5th year of high school at a demonstration school of a university, enrolled in the course S 30223 Law in Daily Life, semester 1 of the academic year 2024, selected using simple random sampling. The research instruments include : A learning model using case studies as a basis combined with the GI technique, A manual for implementing the learning model, A learning management plan, An assessment tool for critical thinking skills and An assessment tool for legal literacy. The learning model using case studies as a basis combined with the GI technique consists of 5 components 1) Principles 1.2) Objectives 1.3) The learning management process includes 4 steps : Step 1: Explore and understand the problem or situation (Exploration: E). Step 2: Analyze, critique, and discuss the problem or situation collaboratively (Discussion: D). Step 3: Select and create strategies to solve the problem or situation (Selection: S). Step 4: Evaluate the results and apply the findings (Evaluation: E). 1.4 Measurement and evaluation 1.5 Success factors 4) Effectiveness of the Learning Model. 4.1) Students had an average score for critical thinking skills after learning of 36.09 (S.D.=2.68), which was significantly higher than before learning at the .05 level. 4.2) The average score for legal literacy after learning was ($\bar{X}$ =34.69, S.D. = 4.99), which indicates a very good level.

Keywords Learning model based on case studies combined with Group Investigation (GI) techniques, Critical thinking, Legal literacy, Case-based learning.

บทนำ

ประเทศไทยช่วงปัจจุบันมีแนวโน้มของการพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด การเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายในให้สามารถเติบโตต่อไปได้อย่างมั่นคง ท่ามกลางความผันแปรที่เกิดขึ้นรอบด้าน และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ การมีสภาพแวดล้อมที่ดี การมีปัจจัย สนับสนุนให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ การมีโอกาสที่จะใช้ศักยภาพของตน ในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดี และการมุ่งส่งต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไป (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566)

การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นความสามารถในการคิดอย่างรอบคอบ ที่อาศัยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลในการสร้างความคิดรวบยอดอย่างมีเหตุผล เพื่อใช้ในการตัดสินใจเชื่อหรือเลือกปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยอาศัยการประมวลความรู้ ความเข้าใจ และ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สั่งสมมา การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสำคัญกับผู้เรียนในทุกๆ ระดับ ถือเป็นกรอบการคิดที่สำคัญและยอมรับกันอย่างกว้างขวางในการที่จะช่วยให้เราปรับตัวและรับมือกับ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อน ซึ่งถือว่าการคิดเป็นรากฐานสำคัญ ของการศึกษาที่แท้จริง (บรรจง อมรชิวิน, 2556) ปัจจุบันยังพบผู้กระทำผิดส่วนมากเป็นเด็กและเยาวชน ที่ก่อเหตุรุนแรงและมีพฤติกรรมกระทำความผิดไม่แตกต่างกัน ผู้ใหญ่เลย ซึ่งมีแนวโน้มมากขึ้น และอายุของผู้กระทำความผิดมีอายุลดน้อยลงเรื่อย ๆ เมื่อสถานการณ์เป็นเช่นนี้จะส่งผลให้เกิดปัญหาหลายอย่างตามมาในอนาคต หากเด็กเหล่านี้เติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ในสังคม ดังที่เห็นในข่าวปัจจุบันซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และความมั่นคงในประเทศ ครูสังคมศึกษาพยายามช่วยเยาวชนให้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ผู้อื่น ตลอดจนสังคมและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชรินทร์ มั่งคั่ง, 2561)

การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริงและตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เป็นวิธีการที่มุ่งให้ผู้เรียนฝึกฝนการเผชิญและแก้ปัญหาโดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาจริง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนวิเคราะห์ และเรียนรู้ความคิดของผู้อื่น ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้น ทิศนา แคมมณี (2552, น.362-364) สอดคล้องกับงานวิจัยของชูวิทย์ ไชยแก้ว (2552) ซึ่งศึกษาวิธีการสอนแบบกรณีศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมวิทยาเบื้องต้น เรื่องวัฒนธรรมพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมวิทยาเบื้องต้น เรื่องวัฒนธรรมโดยใช้วิธีการสอนแบบ กรณีศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การสอนแบบกรณีศึกษาทำให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์และมองภาพในการศึกษาได้อย่างชัดเจน ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่าย

ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ไปในทางที่ดี การจัดการเรียนรู้ร่วมมือแบบ GI (GI: Group investigation) เป็น การสอนที่เน้นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือซึ่งเน้นกระบวนการกลุ่มและให้สมาชิกแต่ละคนภายในกลุ่ม มีส่วน ร่วมกันคิดและแสดงออกร่วมกัน ซึ่งเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสืบค้น (GI: Group investigation)

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้น Joyce and Weil (2000) ได้ที่เสนอว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดี จะต้องออกแบบให้เหมาะสมกับนักเรียนซึ่งมีความแตกต่างกัน ไปตามพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียนแต่ละคน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาค้นคว้าวิจัยในเรื่อง “การพัฒนาแบบรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับ เทคนิคกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทาง กฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของแบบรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมมือ เรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายก่อนเรียนและหลังเรียน แบบรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมมือ เรียนรู้ GI

2.2 เพื่อประเมินความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบรูปแบบการเรียนรู้ โดยใช้ กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ GI

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่ง ประกอบด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยประยุกต์ใช้แบบการทดลองแบบกลุ่มเดียวมีการทดลองหลังการทดลอง (One-shot Case Study) ซึ่งผู้วิจัย ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ร่วมกับแนวทางการ ออกแบบการเรียนการสอน ADDIE Model

1. **ประชากรในการวิจัย** คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 600 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ที่เรียนวิชา ส 30223 กฎหมายในชีวิตประจำวัน (LAWS IN EVERYDAY LIFE) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 35 คน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI

3.2 ตัวแปรตาม คือ

3.2.1 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3.2.2 ความฉลาดรู้ทางกฎหมาย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบเชิงกระบวนการ : กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบประกอบด้วย 4 ขั้น รายละเอียดต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษาทำความเข้าใจปัญหาหรือสถานการณ์ (Exploration : E) ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ วิจัยและร่วมกันอภิปรายปัญหาหรือสถานการณ์ (Discussion : D) ขั้นตอนที่ 3 เลือกและสร้างยุทธวิธีการแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ (Selection : S) ขั้นที่ 4 ประเมินผล ผลลัพธ์และนำผลลัพธ์ไปใช้ (Evaluation : E) 4) การวัดและการประเมินผล และ 5) ปัจจัยความสำเร็จ

4.2 แผนการจัดการเรียนรู้

1) วิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รายวิชาสังคมศึกษาเพิ่มเติม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง กฎหมายอาญา

2) นำแผนการจัดการเรียนการสอนที่ปรับแก้ โดยมีขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ศึกษาทำความเข้าใจ ปัญหาหรือสถานการณ์ (Exploration : E) ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ วิจัยและร่วมกัน อภิปรายปัญหาหรือสถานการณ์ (Discussion : D) ขั้นตอนที่ 3 เลือกและสร้างยุทธวิธีการแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ (Selection : S) และขั้นที่ 4 ประเมินผล ผลลัพธ์และนำผลลัพธ์ไปใช้ (Evaluation : E) ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน พบว่า มีค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนการสอนระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งแสดงว่าแผนการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมี คุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content

Validity) สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างไรก็ดีผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ของแผนการจัดการเรียนรู้

4.3 แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 1 ฉบับ สำหรับทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน โดยทั้งสองฉบับเป็นแบบสอบคู่ขนาน มีลักษณะเป็นอัตนัย จำนวน 2 ข้อ และแต่ละข้อ 5 ข้อย่อย ประกอบด้วย 1) การระบุปัญหา 2) การรวบรวมข้อมูลและแยกข้อเท็จจริง 3) การวิเคราะห์ข้อมูล 4) การแก้ไขปัญหา 5) การประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดวิธีการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ นำแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเกณฑ์การให้คะแนนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ระหว่างระดับพฤติกรรมกับข้อสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พร้อมความเหมาะสมของเกณฑ์การให้ คะแนน โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน พบว่า มีค่า IOC ของแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณระหว่าง 0.60-1.00 แสดงว่าแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

4.4 แบบวัดความฉลาดรู้ทางกฎหมาย จำนวน 1 ฉบับ สำหรับทดสอบหลังเรียน มีลักษณะเป็นข้อสอบอัตนัย 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ความรู้ทางกฎหมาย (legal knowledge) จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 ทักษะเบื้องต้นทางกฎหมาย (basic legal skills) จำนวน 2 ข้อ และตอนที่ 3 ความสามารถทางกฎหมาย (legal competence) จำนวน 1 ข้อ 3 ข้อย่อย เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) โดยมีลักษณะเป็น IOC การประเมินความสอดคล้องแบบวัดความฉลาดรู้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) น้อยกว่า 1.00 (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558 : 179) แสดงว่าแบบวัดความฉลาดรู้ที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องเหมาะสม คะแนนความสอดคล้องตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) น้อยกว่า 1.00 (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558 : 179) ซึ่งแสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นมีความสอดคล้องตามความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) สอดคล้องมากสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย (M และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนและหลังเรียนด้วยสถิติทดสอบที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-Test dependent)

2. วิเคราะห์ความฉลาดรู้ทางกฎหมาย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย M และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-Test dependent)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา (R&D) ซึ่งแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (analysis : A) และความต้องการจำเป็นในรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

1) ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร ได้แก่ หลักสูตรสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ นโยบายเกี่ยวกับการสอนสังคมศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมาย

2) ศึกษาบุคคล ได้แก่ ผู้บริหาร นักวิชาการหรือศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอนซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการสอนกฎหมาย ระดับมัธยมศึกษา

3) ศึกษาและวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) การออกแบบและการพัฒนา (Design and Development) (D and D) รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ผลที่ได้จากการศึกษาในขั้นที่ 1
- 2) สังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้
- 3) ยกร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้
- 4) ตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสม/สอดคล้องของรูปแบบ คู่มือการใช้รูปแบบ และเครื่องมือประเมินประสิทธิผลของรูปแบบฯ โดยใช้ Focus Group Discussion
- 5) สร้างรูปแบบและเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
- 6) ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 7) แก้ไขปรับปรุงรูปแบบเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R₂) การนำไปใช้ (Implementation : I) รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

1) ประชุมและชี้แจงหลักการ วัตถุประสงค์และการปฏิบัติตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2) ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI ตามแผนการวิจัยแบบ The One Group Pretest-Posttest Design เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2.1 และ The one Shot Case Design เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2.2

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D₂) การประเมินผลและปรับปรุง (Evaluation : E)
รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนั้นปรับปรุงรายละเอียดรูปแบบการเรียนรู้ คู่มือรูปแบบการเรียนรู้ เอกสารประกอบรูปแบบการเรียนรู้ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (EDSE Model) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ หลักการ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมาย เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง โดยผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันในกระบวนการกลุ่ม มีส่วนร่วมกันคิดและแสดงออก มุ่งพัฒนาทักษะในการสืบสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ความเข้าใจในกรณีศึกษา วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมาย กระบวนการจัดการเรียนรู้ มีรายละเอียดต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษา ทำความเข้าใจ ปัญหาหรือสถานการณ์ (Exploration : E) ผู้สอนเตรียมกรณีศึกษา ประเด็นคำถาม และนำเสนอให้ผู้เรียนร่วมกันศึกษา ทำความเข้าใจกรณีศึกษา เเชิฉญ และเสนอปัญหาหรือสถานการณ์ที่ชวนสงสัย ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ วิจาร์ณและร่วมกันอภิปรายปัญหาหรือสถานการณ์ (Discussion : D) ผู้เรียนร่วมกันพิจารณาปัญหา ระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ วิจาร์ณ และร่วมกันแสดงความคิดเห็น อภิปรายต่อกรณีศึกษา ขั้นตอนที่ 3 เลือกและสร้างยุทธวิธีการแก้ไข ปัญหาหรือสถานการณ์ (Selection : S) ผู้เรียนร่วมกันวางแผนกำหนดงานในการแสวงหาความรู้ เลือกและสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหากรณีศึกษา โดยผสมความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ขั้นที่ 4 ประเมินผล ผลลัพธ์และนำผลลัพธ์ไปใช้ (Evaluation : E) ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการสังเกตพฤติกรรม ในการทำกิจกรรมและผู้เรียนนำเสนอ และนำผลลัพธ์ที่ยอมรับร่วมกันของทุกกลุ่มมาใช้เชื่อมโยงปัญหาที่ต้องการสืบเสาะหาคำตอบต่อไป การวัดและการประเมินผล 1) การประเมินผลเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง คะแนนความสามารถในการคิดระดับที่สูงผ่านการไตร่ตรอง พิจารณา

ไตร่ตรองอย่างรอบคอบจากข้อมูลและเหตุที่เกิดขึ้น เป็นการคิดที่ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่การสรุป และตัดสินใจอย่างสมเหตุผล จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและ หลังการใช้รูปแบบ ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วัดความสามารถ ในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 5 ระดับแบ่งเป็น 1) การระบุปัญหา 2) การรวบรวมข้อมูลและแยกข้อเท็จจริง 3) การวิเคราะห์ข้อมูล 4) การแก้ไขปัญหา 5) การประเมินผล 2) การประเมินความฉลาดรู้ทางกฎหมาย หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจระบบกฎหมาย เจตนารมณ์ สาระสำคัญของกฎหมาย และกระบวนการที่เกี่ยวข้องอย่างถูก ถ้วน รวมทั้งความสามารถในการรู้และปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิหน้าที่พลเมืองได้อย่างถูกต้อง มี เหตุผล และมีคุณธรรม องค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางกฎหมาย (legal literacy) ประกอบด้วย 1) ความรู้ ทางกฎหมาย (legal knowledge) 2) ทักษะเบื้องต้นทางกฎหมาย (basic legal skills) และ 3) ความสามารถ ทางกฎหมาย (legal competence) ซึ่งวัดจากแบบประเมินความฉลาดรู้ทางกฎหมายที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมี ลักษณะเป็นข้อสอบอัตนัยตามประเด็นที่กำหนด ปัจจัยความสำเร็จ 1) ผู้สอนควรศึกษาทำความเข้าใจในแต่ละ ขั้นตอนโดยละเอียดจากคู่มือ 2) ความรู้ทันตามสถานการณ์การนำไปใช้ของกฎหมายของครูผู้สอน 3) ให้ คำแนะนำ อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเชื่อมโยงกับตัวบทกฎหมายและสภาพ สังคมในปัจจุบันได้ของครูผู้สอน

ตอนที่ 2 ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค กลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทาง กฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายก่อนเรียนและหลังเรียน รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกัน เรียนรู้ GI

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายก่อนเรียนและหลังเรียน รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกัน เรียนรู้ GI

ผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกัน เรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 40 คน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (มัธยมศึกษา) ทดลองจำนวน 2 แผน ใช้เวลา ดำเนินการทดลอง 2 สัปดาห์

ตาราง ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนปลายก่อนเรียนและหลังเรียน รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่ม ร่วมกันเรียนรู้ GI

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD.	t-test	P
ทดสอบก่อนเรียน	35	40	18.17	2.77	25.47	0.00*
ทดสอบหลังเรียน	35	40	36.09	2.68		

*มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

จากตาราง การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนเรียนและหลังเรียน รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI พบว่า นักเรียนที่เรียนรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 36.09 (SD.=2.68) โดยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 1

2.2 เพื่อประเมินความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบประเมินความฉลาดรู้ทางกฎหมาย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อประเมินความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยมีรายละเอียดในตาราง ดังนี้

เมื่อพิจารณาผลการประเมินความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จำแนกรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง ผลการประเมินความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI

รายการประเมิน	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD.
ความฉลาดรู้ทางกฎหมาย				
1. ความรู้ทางกฎหมาย (legal knowledge)	35	20	17.97	1.56
2. ทักษะเบื้องต้นทางกฎหมาย (basic legal skills)	35	8	6.31	0.90
3. ความสามารถทางกฎหมาย (legal competence)	35	12	10.40	1.03
รวม	35	40	34.69	4.99
ร้อยละ			86.71	

จากผลการประเมินความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้ทางกฎหมายมีค่า ($\bar{X}$ =34.69 , SD. 4.99) ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก

จากผลการประเมินความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI พบว่า ความรู้ทางกฎหมาย (legal knowledge) ($\bar{X}$ = 17.97 ,SD.= 1.56) ทักษะเบื้องต้นทางกฎหมาย (basic legal skills) ($\bar{X}$ = 6.31 ,SD.= 0.90) และความสามารถทางกฎหมาย (legal competence) ($\bar{X}$ = 10.40 ,SD.= 1.03)

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1. ผลการพัฒนาในรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมาย เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง โดยผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันในกระบวนการกลุ่ม มีส่วนร่วมกันคิดและแสดงออก มุ่งพัฒนาทักษะในการสืบสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ความเข้าใจในกรณีศึกษา 2) วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมาย 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ รูปแบบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน รายละเอียดต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นศึกษาทำความเข้าใจปัญหาหรือสถานการณ์ (S : Study and understand the situation) ผู้สอนเตรียมกรณีศึกษา ประเด็นคำถาม และนำเสนอให้ผู้เรียนร่วมกันศึกษา ทำความเข้าใจกรณีศึกษา เฝ้าดู และเสนอปัญหาหรือสถานการณ์ที่ชวนสงสัย ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ วิเคราะห์และร่วมกันอภิปรายปัญหาหรือสถานการณ์ (A : Analysis, critique and discuss the situation) ผู้เรียนร่วมกันพิจารณาปัญหา ระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ วิเคราะห์ และร่วมกันแสดงความคิดเห็น อภิปรายต่อกรณีศึกษา ขั้นตอนที่ 3 ขั้นเลือกและสร้างยุทธวิธีในการแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ (S : Select and create resolve the situation) ผู้เรียนร่วมกันวางแผนกำหนดงานในการแสวงหาความรู้ เลือกและสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหากรณีศึกษา โดยผสมผสานความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล ผลลัพธ์และนำผลลัพธ์ไปใช้ (E : Evaluate results and apply the situation) ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการสังเกตพฤติกรรมในการทำกิจกรรมและผู้เรียนนำเสนอ และนำผลลัพธ์ที่ยอมรับร่วมกันของทุกกลุ่มมาใช้เชื่อมโยงปัญหาที่ต้องการสืบเสาะหาคำตอบต่อไป 4) การวัดและการประเมินผล 4.1) การประเมินผลเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง คะแนนความสามารถในการคิดระดับที่สูงผ่านการไตร่ตรอง พิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบจากข้อมูลและเหตุที่เกิดขึ้น เป็นการคิดที่ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่การสรุปและตัดสินใจอย่างสมเหตุผลจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการใช้รูปแบบ ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 5 ระดับแบ่งเป็น 1. การระบุปัญหา 2. การรวบรวมข้อมูลและแยกข้อเท็จจริง 3. การวิเคราะห์ข้อมูล 4. การ

แก้ไขปัญหา 5. การประเมินผล 4.2) การประเมินความฉลาดรู้ทางกฎหมาย หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ระบบกฎหมาย เจตนารมณ์ สาระสำคัญของกฎหมาย และกระบวนการที่เกี่ยวข้องอย่างถูกถ้วน รวมทั้ง ความสามารถในการรู้และปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิหน้าที่พลเมืองได้อย่างถูกต้อง มีเหตุผล และมีคุณธรรม องค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางกฎหมาย (legal literacy) ประกอบด้วย 1) ความรู้ทางกฎหมาย (legal knowledge) 2) ทักษะเบื้องต้นทางกฎหมาย (basic legal skills) และ 3) ความสามารถทางกฎหมาย (legal competence) ซึ่งวัดจากแบบประเมินความฉลาดรู้ทางกฎหมายที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีลักษณะเป็น ข้อสอบอัตนัยตามประเด็นที่กำหนด 5) ปัจจัยความสำเร็จ 5.1) ผู้สอนควรศึกษาทำความเข้าใจในแต่ละขั้นตอน โดยละเอียดจากคู่มือ 5.2) ความรู้ทันตามสถานการณ์การนำไปใช้ของกฎหมายของครูผู้สอน 5.3) ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเชื่อมโยงกับตัวบทกฎหมายและสภาพสังคมในปัจจุบันได้ของครูผู้สอน

2. ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกัน เรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีสรุปผลดังนี้

2.1 หลังเรียนตามรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกัน เรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัย ในข้อที่ 1

2.2 หลังเรียนตามรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกัน เรียนรู้ GI พบว่า คะแนนเฉลี่ยประเมินความฉลาดรู้ทางกฎหมายของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองอยู่ระดับมาก ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว พบว่า รูปแบบมีคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเชิงเนื้อหา และมีประสิทธิภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้ ในการเรียนการสอนมีความเหมาะสม และครอบคลุมความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมาย ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนั้นได้พัฒนาและดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ร่วมกับการออกแบบระบบการเรียนการสอน ADDIE Model ที่ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนให้มีความเป็นระบบเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน (Kruse,

2008 : 1) และการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบของ (Dick, Carey and Carey, 2005:1-8) และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของ (Joyce and Weil, 2009: 9) ใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) การผสมผสานข้อมูลใช้รูปแบบ การวิจัยแบบ Embedded (The Embedded Design) โดยใช้วิธีการเชิงปริมาณเป็นวิธีหลักและวิธีการเชิงคุณภาพเป็นวิธีรอง (Creswell and Plano Clark, 2011: 67) ดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่สำคัญ โดยเป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล วิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ในการพัฒนารูปแบบ Joyce and Weil (2004: 13) และทิสนา แชมมณี (2560: 475) ที่สรุปว่ารูปแบบการเรียนการสอนดำเนินการอย่างแบบแผนและมีทฤษฎีรองรับสามารถช่วยให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ได้ตามจุดประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของครู และพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม และกฎหมายตลอดจนมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเกี่ยวกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความฉลาดรู้กฎหมายเพื่อนำไปเป็นแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนการสอนต่อไป จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและการศึกษา วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นต่าง ๆ จึงจะทำให้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาวิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิด ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยและทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น พบว่าประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน 2) เทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI 3) ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 4) ความฉลาดรู้ทางกฎหมาย ผู้วิจัยได้นำหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน เทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความฉลาดรู้ทางกฎหมาย มาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (EDSE Model) ได้ 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษา ทำความเข้าใจ ปัญหาหรือสถานการณ์ (Exploration : E) ผู้สอนเตรียมกรณีศึกษา ประเด็นคำถาม และนำเสนอ ให้ผู้เรียนร่วมกันศึกษา ทำความเข้าใจกรณีศึกษา ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ วิจักษ์และร่วมกันอภิปรายปัญหาหรือสถานการณ์ (Discussion : D) ผู้เรียนร่วมกันระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ วิจักษ์ และร่วมกันอภิปรายกรณีศึกษา ขั้นตอนที่ 3 เลือกและสร้างยุทธวิธีวิธีการแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ (Selection : S) ผู้เรียนร่วมกันเลือกและสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหากรณีศึกษา โดยผสานความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ขั้นที่ 4 ประเมินผล ผลลัพธ์และนำผลลัพธ์ไปใช้ (Evaluation : E) ผู้สอน

ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการสังเกตพฤติกรรมในการทำกิจกรรมและผู้เรียนนำผลลัพธ์ที่ยอมรับร่วมกันของทุกกลุ่มมาใช้

2. ผลการหาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีผลวิจัย ดังนี้

2.1 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบที่ตอบสนองต่อการส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งสอดคล้องกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นความสามารถในการคิดระดับที่สูงผ่านการไตร่ตรอง พิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบจากข้อมูลและเหตุที่เกิดขึ้น เป็นการคิดที่ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา เพื่อนำไปสู่การสรุปและตัดสินใจอย่างสมเหตุผล ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 5 ระดับแบ่งเป็น 1) การระบุปัญหา 2) การรวบรวมข้อมูลและแยกข้อเท็จจริง 3) การวิเคราะห์ข้อมูล 4) การแก้ไขปัญหา 5) การประเมินผล ได้พัฒนาและดำเนินขึ้นโดยมีการประยุกต์ใช้กฎหมาย สอดคล้องกับ สตีเฟน บรูคฟิลด์ (Stephen Brookfield, 1987 อ้างถึงใน วัชรา เลาเรียนดี, 2553, หน้า 36-37) ได้เสนอหลักการการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการให้ผู้เรียนแสดงการตั้งข้อสมมุติขึ้นพื้นฐานเบื้องต้น (Basic Assumption) ที่ทบทวนการคิด ซึ่งแต่ละคนมีมุมมองที่ต่างกัน นักเรียนจำเป็นต้องวางโครงสร้างความเชื่อมั่น คิดเหตุผลนิยมการตอบโดยการตั้งข้อสันนิษฐานช่วยเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้เป็นอย่างดี จัดโครงการและกิจกรรมให้สนับสนุนและจินตนาการเรื่องต่าง ๆ ให้ได้ตรวจสอบสะท้อนความคิดเกี่ยวกับมุมมองของตนเองและมุมมองของผู้อื่นในเวลาเดียวกัน แต่การตัดสินใจสุดท้ายต้องเป็นของผู้เรียนเอง การฝึกคิดให้เหตุผลต่าง ๆ (Reasoning skills) และ การใช้กิจกรรมกลุ่มระดมความคิด สรุปหลักการ และร่วมกันอภิปรายสะท้อนความคิด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (นวภัทร ตระกูลพร : 2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแสวงหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้การจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน ให้มี จำนวนนักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป พัฒนา ทักษะการแสวงหาความรู้ของนักเรียนจากกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน ให้นักเรียนมีคะแนนทักษะการแสวงหาความรู้ในระดับมากขึ้นไป

2.2 ความฉลาดรู้ทางกฎหมายของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองอยู่ระดับมาก ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค

กลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมาย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้นนั้น เน้นความรู้ ความเข้าใจระบบกฎหมาย เจตนารมณ์ สาระสำคัญของกฎหมาย และกระบวนการที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้อง รวมทั้งความสามารถในการรู้และปฏิบัติ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิหน้าที่พลเมืองได้อย่างถูกต้อง มีเหตุผล และมีคุณธรรม เพื่อก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมอันเป็นการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลและส่วนรวม เพื่อความเป็นระเบียบ เรียบร้อย ความอยู่รอด และความเป็นธรรมในสังคม โดยมีองค์ประกอบดังนี้ 1) ความรู้ทางกฎหมาย (legal knowledge) 2) ทักษะเบื้องต้นทางกฎหมาย (basic legal skills) และ 3) ความสามารถทางกฎหมาย (legal competence) สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562) ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีความฉลาดรู้ทางกฎหมายต้องมีความ ตระหนักในทางกฎหมาย (legal awareness) มีความรู้ความเข้าใจในสิทธิ หน้าที่ และความผูกพันในทาง กฎหมาย มีความเชื่อมั่นในระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เคารพกฎหมาย และประพฤติตนเป็น พลเมือง ที่มีความรับผิดชอบ มีเกียรติภูมิ และศักดิ์ศรีในสังคมนิติรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับ Hertogh (2004: 457) การรับรู้กฎหมายของแต่ละบุคคลไป จนถึงของผู้คนทั้งระดับสังคม สะท้อนให้เห็นว่าผู้คนเข้าไปมีส่วนร่วมสร้าง รักษา และมีประสบการณ์ และติดตามเป็นระเบียบของสังคมไว้อย่างไร ผู้คนสามารถรับรู้กฎหมายอะไรที่มี ผลบังคับใน สังคม ผู้คนมองบทบาทและความสำคัญของกฎหมายในบริบทการดำรงชีพความเป็นระเบียบ เรียบร้อยใน ชีวิตประจำวันได้อย่างไร ซึ่งทั้งหมดเหล่านี้แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม นักวิชาการด้านนิติศาสตร์ จำนวนมากพยายามชี้ให้เห็นหลายหนทางที่กฎหมายเข้าไปเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้คน ทั้งทางกาย และจิตใจในการประกอบกิจการดำรงชีพของผู้คนในแต่ละสังคม โดยศึกษาแนวคิดที่ว่า ของกฎหมาย ผลที่ตามมา ของความคิด ทศนคติร่วมกันที่ผู้คนมีต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนใน ชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ดาริน เจริญศิลป์ (2552) ศึกษาเรื่องการรับรู้กฎหมายและบทบาทของกฎหมายในการดำรงชีวิตของคน พิกการ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตระหนักรับรู้ของคณพิการเกี่ยวกับ กฎหมายเพื่อคณพิการและ บทบาทของกฎหมายนี้ที่มีต่อการดำรงชีวิตและอัตลักษณ์ของคณพิการ ผลการวิจัยโดยสรุปแล้ว ถึงแม้ว่า กฎหมายบัญญัติให้สิทธิกับคณพิการ มากมาย แต่ในคณพิการและคณ พิกการมีการรับรู้สิทธิกฎหมายในฐานะผู้ เป็นบุคคลที่ควรได้รับการยอมรับจากสังคม แม้ว่ากฎหมายมีบท กฎหมายยอมรับการจริงในการให้โอกาสและ สิทธิในสิ่งจึงต้องปรับจากการได้รับการยอมรับโดยสิทธิ์จริงจึง และรองรับส่งเสริมสิทธิการให้การคุ้มครองกับ คณพิการเพื่อการใช้สิทธิต่าง ๆ ให้คณพิการแต่ละคนสามารถ ใช้ รวมทั้งระดับจิตสำนึกถึงการต่อต้านสังคมและ เสริมสิทธิต่าง ๆ อย่างเต็มที่ ในที่สุดผู้พิการได้รับ สิทธิจากการได้รับสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมายและได้รับความ เสริมภาคโดยเทียบเทียบกับบุคคลทั่วไปอย่าง แท้จริง

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ GI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมายของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดรู้ทางกฎหมาย เพื่อประเมินผลพัฒนาการของนักเรียน ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เนื้อหากฎหมาย

References

- Bunjong Amornchivan. (2013). Critical Thinking: Principles of Developing Logical Thinking, Reasoning, and Judgement. Nonthaburi: Amarin Book Center. (in Thai)
- Charin Mungkhun. (2018). Knowledge Transfer of Royal Knowledge to Promote Green Citizenship among Learners in the Royal Project Areas of Northern Thailand. Veridian E-Journal Silpakorn University, 11(1), 1503-1521. (in Thai)
- Chuwit Chaiyabao. (2009). A Study of Case Study Teaching Methods and Their Effects on Learning Achievement in Basic Social Science on Culture. Retrieved on September 2, 2024, from <http://eduweb.kpru.ac.th/pdf/rs15.pdf>. (in Thai)
- Department of Academic Affairs, Ministry of Education. (2017). The Organization of Learning Content in the Thai Language Learning Area According to the Core Curriculum for Basic Education B.E. 2551. Bangkok: Department of Academic Affairs. (in Thai)
- Nawaphat Trakulporn and Nilmani Pitak. (2015). Developing Critical Thinking Skills and Knowledge-Seeking Skills of Grade 11 Students through Problem-Based Learning Activities Combined with Group Investigation Techniques. Journal of Education, Khon Kaen University, 38(4), 97-98. (in Thai)
- National Economic and Social Development Council. (2023). Strategic Framework for Addressing Poverty Issues 2023-2027. Bangkok: Office of the Prime Minister. (in Thai)
- Thitsana Khammanee et al. (2001). Cognitive Science. Bangkok: The Master Group Management Co., Ltd. (in Thai)
- Thitsana Khammanee. (2002). Thinking and Teaching to Develop Thinking Processes. Bangkok: Office of the National Primary Education Commission. (in Thai)
- Wimolrat Leehasunon. (2008). A Study of Science Learning Outcomes and Emotional Intelligence in Social Skills of Grade 7 Students through Group Inquiry-Based Learning. Master's Thesis, Major in Secondary Education, Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Watchara Luearndee. (2009). Models and Strategies for Learning Management to Develop Thinking Skills. 4th Edition. Faculty of Education, Silpakorn University. (in Thai)

- Sukon Sinthaphanant. (2010). Innovations in Teaching and Learning to Enhance the Quality of Youth. Bangkok: Akson Charoenthat. (in Thai)
- Suwit Munkham and Arathai Munkham. (2002). 21 Learning Management Methods to Develop Thinking Processes. Bangkok: Phaepim. (in Thai)
- Royal Institute Office. (2019). Contemporary Educational Vocabulary Dictionary, Smart Knowledge (Literacy) Edition. Bangkok: Royal Institute Office. (in Thai)
- Brookfield, S. (1987). Developing critical thinkers: Challenging adults to explore alternative ways of thinking and acting. ST. Paul, IL: Open University Press.
- Creswell, J.W., and Plano Clark, V.L.(2011). Designing and conducting mixed methods research. 2nd ed.CA: Sage.
- Dewey, J. (1933). How We Think. New York : D.C. Healt and Company
- Dick, W., Carey, L., & Carey, J. O. (2005). The systematic design of instruction. Pearson/Allyn and Bacon.
- Ennis, R. H. (1985). "A logical basis for measuring critical thinking skill," Educational Leadership. 43(6) : 45-48.
- Joyce, B., Weil, M., and Calhoun, E. (2009). Models of Teaching. 8th ed. New York: Allyn& Bacon.
- Kruse, K. (2008). Introduction to Instructional Design and the ADDIE Model. [Online]. Retrieved October 15, 2019. from http://www.transformivedesigns.com/id_systems.html
- Yinger, R. J. (1980). New Directions for Teaching and Learning : Fostering Critical Thinking. Sanfrancisco : Jossery-Bass.
- Slavin, R. E. (1995). Cooperative Learning: Theory. U.S.A.: Allvn and Bacon.